

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antonii Mariae Gratiani A Burgo S. Sepulchri Episcopi Amerini De Vita Joannis Francisci Commendoni Cardinalis Libri Quatuor

Graziani, Antonio Maria

Parisiis, 1669

Cap. V. De primo ejus ad Rempublicam accessu, & de ratione, quam
primùm habuit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9616

do & memorabilis ipse vir fuit, & Commendonum in primis dilexisse est visus.

De primo ejus ad Rempublicam accessu, & de ratione quam primum in vrbe habuit.

CAPUT V.

VISA Româ, perceptâque civitatis ejus formâ, nihil vltra dubitavit, quin sibi immigrandum in eam urbem statueret, eorum spretis consiliis, qui ad eum domi retinendum, & honorifica illi conjugia, & accessum in scribarum Collegia offerebant, in quæ nonnisi honesti de plebe homines, vetustæque in civitate originis, si modò patritio genere orti non sint, admittuntur. Honores enim, & publicæ procurationes, & jus suffragiorum Venetiis Patritio tantum patent: reliqui non in aliam Reipublicæ partem, quàm ministerii admittuntur. Sed Commendono major, atque elatior animus, naturæque erat, quàm vt se, aut in scribarum humilitatem demitteret, aut in ea civitate vivere sciret, in qua exors Reipublicæ, nec pari cum reliquis jure esset futurus. Nec magis alia res juvenem, vt Venetias, ac spem propagandæ familiæ relinqueret, compulisse creditur, quàm vt eò decederet, vbi nihil clausum sibi, nihil interdictum, nihil, quod, quominus virtute, atque industria niti posset, im-

pediret. Commodum hæc cogitantem senior propinquus ejus Ecclesiasticis beneficiis duobus in Patavino agro auxit, quorum ex vectigalibus ad trecenti numi aurei ad eum redibant, tantumdem ex patrimonii sui reliquiis capiebat, præter id quod in sororum dotem seposuerat. Hoc igitur fortunarum modo compositis domi rebus, Romam concessit anno M. D. LI. nec diu moratus, viam, qua sibi eundem esset, delegit. Plerique homines, qui Romam ad capeffendas res urbanas, quod quidem nemini, quantumvis longinquo, & alienigenæ non licet, quo potentis alicujus gratiâ, atque opibus adjuti facilius enitantur, in Principum, aut Cardinalium alicujus fidem conferre se consuevêre. Sed Commendonus, qui se ita alteri adjungerent ratus non suâ, sed alienâ fortunâ ferri, nemini vni se applicare, suus, non alienus Reipublicæ non partium ejus esse, statim ab initio decrevit; inque eo vsque ad ultimum vno vitæ, & consiliorum tenore permansit. Itaque nactus Romæ Nicolaum Pontium Venetorum Legatum, eum qui postea civitatis suæ Dux est creatus, per hunc Julio III. Pontifici Maximo commendatus in familiam ejus, Cubiculariorumque numerum, vt ascisceretur impetrat; qui tum ordo perhonorificus Romæ habebatur, neque in eum nisi magno cum delectu honoris causâ assumebantur probatissimi juvenes, & ingenii, & generis dignitate commendati. Hoc modo ille non tam in Julii familiam adscri-

omnes p. 5. Rom.

ptum se, quàm in jus civitatis, ac Reipublicæ receptum putavit. Nam Romana res, etsi vnius imperio habetur, tamen quia is eligitur liberis suffragiis, neque ob provec̄tam ætatem diu rerum potitur, nec ejus ipsius vllum est in successore arbitrium, ac nemo spe, atque aditu honorum ar-
cetur, inesse huic civitati, & aliæ species Reipublicæ videntur, vt cum vnus summam potestatem, summumque jus omnium rerum obtineat, nonnullæ tamen esse, & principum, & multitudinis opes videri possint. Itaque Commendonus gratiæ, amicitiiisque conjungendis animum intendit, magno judicio, delectuque, cujusque enim ante omnia mores spectavit, studiæque, quarum rerum similitudine maximè familiaritas, & benevolentia confirmatur. Dedit igitur operam, vt qui essent in vrbe viri literarum, & doctrinæ nomine clari, eos haberet amore, & consuetudine conjunctos; nec gratiam solùm inter illos, sed ingenii quoque famam celeriter est assecutus. Quorum præter cæteros familiariter vsus est Hannibale Caro, propter morum, & doctrinæ elegantiam, & suavitatem, Gulielmo Sirleto, qui ei postea collega in Cardinalatu fuit, vir cum innocentia summâ, tum memoriæ tantæ, vt cum omnes omnium artium libros, omnia scripta Græcorum ac Latinorum vetera, recentiaque infatigabili labore perlegisset, eorum non singulas modò sententias, sed verba quoque memoriter recenseret, cum bibliothecæ instar, vel de abstrusissimis re-

bus confuleretur. Quod nisi congestis in vnius notitiam tot rerum doctrinis ingenium impar fuisset, memorabiliorem virum ætas nostra non tulisset. Octavio præterea Pantagato, Jacobo Marmita, Basilio Zanchio, Paulo Manutio, Julio Pogiano, viris Romanæ eloquentiæ principibus, qui omnes cum eum ætate anteirent, tamen gravitate, modestiæque morum, & peracri in ipsis quoque doctrinæ studiis iudicio juvenis mirificè tenebantur. Nec minùs studiosè è sacerdotum societatibus, maximè Jesuitis, quorum (vt flagrantissima sunt omnium initia disciplinarum) longè tum sanctitas, atque auctoritas inter omnes eminebat, qui scientiâ divinarum rerum, & morum, ac religionis laudè commendarentur, amicitias coluit. Probatissimo cuique & prosperæ in civitate famæ diligi, carumque haberi appetens, quod sibi existimationi, atque laudi rebatur fore. Et quamquam amicos non numero, sed genere distinguebat, & doctorum hominum, ac proborum consuetudine maximè utebatur: tamen quamplurimos ex omni genere benevolentiam, atque officiis devinctos vti haberet, & quàm latissimè gratiam propagaret, operam dabat. Cæterùm è Cardinalium ordine ingentes viros, longèque inter omnes pietatis, & sapientiæ laudibus præstantes, colendos sibi, atque in vitæ, ac morum institutis imitandos suscepit. Horum observavit maximè Joannem Petrum Carafam, qui tum Collegii princeps erat, & Marcellum Cer-

vinum, & Reginaldum Polum Britannum. Quorum Marcellus Julio, ei ipsi deinceps Joannes Petrus in Pontificatu Maximo successere: & Polus nihil propius fuit, quàm vt Pontifex renunciaretur iis comitiis, quibus Julius ipse creatus est. Proximos his habuit Jacobum Puteum, Rodolphum Pium, Joannem Salviatum, Federicum Cæsium, quibus omnibus adeò probatus est juvenis senibus, vt omnes sui perstudiosos, suisque faventes rebus semper habuerit. Innocentium Montium, quem Julius non humilibus modò, ac sordidis, sed vix satis certis parentibus ortum, ac ne vllius quidem artis specimine commendatum, inopia prolis adoptari à fratre jusserat, atque in summum inde cooptato ordinem, summum gratiæ, atque rerum propè omnium arbitrium, prava, insanâque indulgentia permiserat, cùm vnum omnes appellarent, appeterent, ambirent, omnibus colerent officiis, Commendonus moribus originis suæ sordibus imbutis, non novâ fortunâ, atque amplitudine dignis viventem, nec propriè observavit vñquam, & penitus se domo ejus abstinuit: qui enim intelligeret quale cujusque sit ingenium ex eorum maxime moribus æstimari solere, in quorum quis amicitiam se contulisset, maluit famæ ex gravissimorum virorum familiaritate, quàm ambitioni ex vnius inconsulti, ac dissoluti juvenis gratia inservire.